

ZOO'N BRANIE

DOOR W. METS Tz.

Onze Anton, een vlug ventje van zes jaar, kwam met een erg verdrietig gezichtje thuis.

Op mijn vraag, wat er aan scheelde, vertelde hij met tranen in de stem, dat zijn mooie ijzeren hoepel in de haven te water was geraakt.

Aanstands begaf ik mij met m'n jongen naar de plaats des onheils, om te trachten, of 't stuk speelgoed, welks verlies hem zoo verdrietig maakte, nog te redden zou zijn.

Juist toen ik op het terrein kwam, zag ik, hoe een knaap, met den hoepel tusschen de tanden geklemd, bezig was, bij 't paalwerk op te klauteren.

Zoodra hij op de kade was, trad de jongen naar ons toe en zich tot Anton wendende, sprak hij: «Hier, jongen, huil maar niet meer.»

Met die woorden stelde hij 't kind zijn eigendom weer ter hand en wilde, na mij gegroet te hebben, naar boord terugkeeren van het tjalkscheepje, waar hij thuis scheen te behooren.

De jongen beviel me.

't Was een stevige knaap, van ongeveer 16 jaar, met een gezonde, blozende kleur, donkerblonde haren en lichtblauwe oogen, die zoo guitig en vrijmoedig de wereld aanblikten, dat men zich alleen daardoor aanstands tot den knaap moest voelen aangetrokken.

Ik hield den kleinen schipper even staande en vroeg: «Rook je al?»

«Op 't oogmerk nog niet, mijnheer; maar ik kan het wel,» antwoordde de knaap guitig.

«Je wilt dan zeker wel een paar sigaren hebben?»

«Asjeblijft, mijnheer!»

Ik haalde mijn sigarenkoker uit den zak en gaf den jongen twee sigaren, die hij, vriendelijk dankzeggende, van mij aannam.

In dien tusschentijd was ook zijn baas aan wal gekomen. De jongen trad terstond op hem toe en reikte hem een der sigaren over met de woorden: «Asjeblijft, schipper! Ieder één! Wil je?»

Meer en meer kreeg ik schik in den jongen, in wien ongetwijfeld dat onbaatzuchtige hart klopte, dat men bij zeelieden zoo dikwijls aantreft.

Ik wendde mij tot den schipper, een verweerd mannetje, van oogenschijnlijk ruim zestigjarigen leeftijd.

«Dat is zeker je zoon?»

«Meeen je die branie, mijnheer?»

«Ja, die jongen, van wien je daar juist een sigaar hebt gekregen.»

«O, dat is zoo'n branie, mijnheer; maar een bovenst beste jongen. Hij is geen fermielje van me, maar ik hou evenveel van hem, alsof-ie m'n bloedeigen kind was.»

Reeds maakte ik mij gereed, om den schipper te groeten en weer huiswaarts te keeren, toen de man mij staande hield met de woorden: «Wil je wel gelooven mijnheer, dat ik en m'n vrouw ons leven aan dien jongen te danken hebben?»

«Ei zoo, heeft hij jelui dan misschien uit het water gered?»

«Meer dan dat, mijnheer; en ook ons vaartuig heeft hij behouden. Ja, ja, 't is een rechte branie. Toch hebben wij wel eens wat last met hem, want hij komt uit een huishouden, waar 't wel eens 'n beetje raar toeging.

Toen de jongen pas bij mij aan boord kwam, spande 't er maar aan, of hij behoorlijk kon bidden en lezen. Nu is dat 'n boel beter, maar toch gebeurt 't nog wel, dat ik hem vóór 't eten moet aanporren, om eerst te bidden. Zie je, mijnheer, ik houd er niet van, als de varkens te gaan eten, zonder dat er eerst behoorlijk gebeden is. Zoo ben ik niet groot gebracht, al zeg ik 't zelfvers.»

«Maar hoe heeft die jongen 't nu eigenlijk aangelegd, om het leven van u en uw vrouw te redden, en bovendien je vaartuig ook nog te behouden?»

«Als u tijd heeft, wil ik u dat met plezier eventjes vertellen.» hernam de breedsprakige schipper.

Ik knikte toestemmend, omdat 't mij op dat oogenblik aan tijd niet haperde en ik bovendien nieuwsgierig was geworden, om de heldendaden van den «branie» te vernemen.

«U moet dan weten,» begon de schipper weer, «dat ik 'n vracht duigen had aangenomen van Amsterdam naar Groningen. De jongen was toen pas een paar maanden bij mij aan boord en zal destijds niet veel ouder geweest zijn dan 'n jaar of vijftien.

Ofschoon hij nog al eens guttenstukjes uithaalde en gedurig katekwaad bedreef, mochten mijn vrouw en ik hem toch wel lijden, omdat 't zoo'n redzame jongen was.

Op die reis dan, waarvan ik nu

vertel, waren wij nauwelijks 'n uurtje buiten de Oranjesluizen, of de wind begon meer en meer op te steken.

Onze zeilen stonden nog van top. Maar 't werd hoog tijd, om te reven: mijn vaartuigje kwam al wat in z'n nadagen en kon zoo heel veel doek niet te best meer velen. De wind was westelijk. Terwijl ik met den jongen bezig was te reven, stond mijn vrouw aan het roer. Dit deed zij wel meer, maar gewoonlijk alleen bij goed weer of binnen de groene wallen, of als ik aan de lijn liep, of boomen moest.

Ik zag wel, dat 't haar moeielijk genoeg viel, om met het wringen van de zee, die nu en dan achter over 't boord spatte, het vaartuig recht te houden. 't Was in korten tijd stormweer geworden en de lucht stond loodblauw.

Met groote moeite gelukte 't ons, het tweede rif in 't zeil te steken en de fok zoo klein te zetten, als maar mogelijk was. Nu en dan stroomde de regen als 't ware met emmers vol van de lucht of kletterden de hagelsteenen met geweld op 't dek neer.

Ik moest even naar omlaag, om wat touwwerk bij elkaar te zoeken.

Terwijl ik in het achteronder van de stapbank afdaalde, stond ik in eens tot over de enkels in 't water. Hoe u mijn schrik te beschrijven?

Ik begreep maar al te goed, dat de schuit lek moest zijn geworden, en 't was stellig een lek van beteekenis.

Ijlings was ik weer aan dek en riep: «Wij zinken!» Gillend en handenwringend stond mijn vrouw bij 't roer, toen zij dat vernam, maar die deugniet van 'n jongen, riep: «Pas op 't roer; als wij dwarszee komen, gaan wij naar den kelder.»

«Wat raad, wat raad!?» riep ik moedeloos.

«Wat raad?» vroeg de jongen.
«Pompen moeten we, anders komt er geen steek van ons terecht.»

«Pompen kan niet meer helpen,» riep ik, en mijn vrouw voegde er handenwringend bij: «Laten wij naar beneden gaan en bidden!»

«Dat zou 'n mooie boel zijn!» schreeuwde de branie. «Bidden is wel goed en dat mag je zooveel doen als je wilt, maar dat kan evengoed aan 't roer als beneden gebeuren. De schipper mag óók wel bidden, maar — aan de pomp. Pompen en bidden kan evengoed te gelijk gebeuren als loopen en rooken. Dus niet naar beneden.»

«De jongen scheen dus in 't geheel geen vrees te kennen,» merkte ik op.

«Vrees? Wat zou-ie, mijnheer! Niet in 't allerminst. Hij had al een heelen tijd aan de pomp getrokken en riep tot mijn vrouw: «Pas maar goed op 't roer, wij verliezen niet.» Toen trad hij doodmoe op me toe en greep mij bij den arm. 't Was alsof hij de baas en ik de knecht was.

«Kom, schipper,» zei hij; «nou jij eens pompen, dan ga ik zoolang met de puts aan 't scheppen. Als je moe bent, zal ik wel weer.»

Werktuiglijk greep ik den pompstok en deed zulke hevige rukken, dat de stok bij elken slag krom stond.

Weer trad de jongen op mij toe en zei: «Niet zoo wild, schipper, als de pompstok breekt, kun je zoo gerust je testament maken, als tweemaal twee vier is.»

«Je zult wat zenuwachtig geweest zijn, denk ik,» bracht ik in 't midden.

«Ja, precies, mijnheer, en mijn vrouw was óók miserabel zemelachtig; maar zij hield zich goed en de branie wist van niets.

Hij bond mijn vrouw een stuurreep onder de armen en maakte haar aan den bolder vast.

«Ziezoo, moeder,» zei de jongen, «wees nu maar bedaard, want als je nou over boord slaat, dan blijf je toch aan 't touw hangen.»

Mijn vrouw had 't kwaad genoeg. Soms sloeg de zee zoo hevig over 't scheepje van achteren, dat zij tot over de enkels in 't water stond.

Als zij maar één verkeerde beweging met het roer maakte en ons zeil oversloeg, was 't met ons allen gedaan geweest. De jongen had 't luik van het vooronder opengegooid, waar de luningen van stuurboord naar bakboord spoelden.

Als een razende begon hij met de puts te scheppen en bracht zeker iedere minuut wel acht of negen putsen water op.

Nu eens riep hij tot mijn vrouw, dat zij zich maar goed moest houden en dan weer porde hij mij aan, om den moed niet te laten zakken. De jongen was letterlijk overal.

Drie uren hadden wij al zoo getobd en ik was doodmoe.

Had die knaap mij niet zoo telkens aangevuurd, dan zou ik al lang den moed hebben opgegeven en was met mijn vrouw er al niet meer geweest.

Toen ik zag, dat wij 't met pompen en scheppen zoowat konden bijhouden, begon ik wat meer hoop te krijgen, dat nog alles goed zou afloopen. Wij besloten, om te trachten, achter Schokland ten anker te komen.

Na een poos riep de branie, met den vinger vooruit wijzende: «Daar zie ik Schokland; nog een goed halfuur ons best gedaan en wij zijn gered.»

Onze moed begon toen weer te herleven. De jongen pompte of schepte het eene oogeblik en dan weer had ik puts of pompstok beet.

Zoo losten wij elkaar onophoudelijk af. Mijn vrouw moest bovenmensche-lijke pogingen doen, om het vaartuigje recht voor den wind te houden. De kleinste onachtzaamheid van haar kant had ons in 't gezicht van de veilige ree noodlottig kunnen worden.

Maar zij hield zich kranig.

Goddank, eindelijk konden wij ons anker laten vallen onder Schokland. Van enige andere vaartuigen, die daar voor den storm een wijkplaats hadden gezocht, kwam een deel van de bemanning naar ons toe, om te helpen, ons vaartuig lens te pompen. Het water spoelde toen al in den oven van ons fornuis.

Hoogstens een paar uren zouden wij 't nog klaargespeeld hebben, zoo wij niet 't geluk hadden gehad, intijds een veilige ree te bereiken.

Mijn vrouw was totaal op, mijnheer! Zij werd door de uitgestane ellende en de vermoeienissen zwaar ziek. Ook

de overspanning had er zeker geen goed aan gedaan.

Haar linkerzij was zoo blauw als potlood, door het slaan van den helmstok. Ik zelf had ook niet veel praats meer, toen wij de zeilen hadden geborgen! Maar de jongen scheen van geen vermoeienis te weten; hij hielp de mannen, die ons bijstonden, zoolang, totdat al het water was uitgepompt. Hij hield niet op, vóór hij de voornaamste lekken gevonden had, die hij zóó goed wist dicht te maken, dat het vaartuig maar heel weinig water meer binnen kreeg.

Ja, ja, mijnheer, 't is een branie, hoor!»

«Jan,» zoo wendde zich nu de schipper tot den knaap, die gaandeweg meer mijn belangstelling en bewondering had gaande gemaakt, «Jan, haal even mijn pijp van boord.»

De jongen sprong op 't scheepje en kwam een oogeblik later de pijp aan zijn schipper brengen.

Ik bood den schipper nog een sigaar en schudde vervolgens mijn koker leeg in de pet van den jongen zeeheld en toen ik met een handdruk van hem en den schipper scheidde, kon ik niet nalaten, den jongen nog eens goed op te nemen met dezen wensch: «Waren er wat meer van zulke branies!»

VLEIERIJ.

Mignard, een Fransch schilder (1622—1695), schilderde voor de tiende maal het portret van Lodewijk XIV. «Vindt u, dat ik ouder geworden ben, sinds u den vorigen keer mijn portret maakte?» vroeg de koning. — «Sire,» was het antwoord, «ik tel slechts eenige overwinningen meer op het voorhoofd van Uwe Majesteit.»